Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a cincea)

9 septembrie 2021 *

„Trimitere preliminară – Agricultură – Protecția denumirilor de origine și a indicațiilor geografice – Caracter uniform și exhaustiv – Regulamentul (UE) nr. 1308/2013 – Articolul 103 alineatul (2) litera (a) punctul (ii) – Articolul 103 alineatul (2) litera (b) – Evocare – Denumirea de origine protejată (DOP) «Champagne» – Servicii – Comparabilitate între produse – Utilizarea denumirii comerciale «Champanillo»”

În cauza C-783/19,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Audiencia Provincial de Barcelona (Curtea Provincială din Barcelona, Spania), prin decizia din 4 octombrie 2019, primită de Curte la 22 octombrie 2019, în procedura

Comité Interprofessionnel du Vin de Champagne

împotriva

GB,

CURTEA (Camera a cincea),

compusă din domnul E. Regan, președinte de cameră, și domnii M. Ilešič, E. Juhász (raportor), C. Lycourgos și I. Jarukaitis, judecători,

avocat general: domnul G. Pitruzzella,

grefier: domnul A. Calot Escobar,

având în vedere procedura scrisă,

luând în considerare observațiile prezentate:

– pentru Comité Interprofessionnel du Vin de Champagne, de C. Morán Medina, abogado;

– pentru GB, de V. Saranga Pinhas, abogado, și F. Sánchez García, procurador;

– pentru guvernul francez, inițial de A.-L. Desjonquères, C. Mosser și E. de Moustier, ulterior de A.-L. Desjonquères și E. de Moustier, în calitate de agenți;

* Limba de procedură: spaniola.

– pentru guvernul italian, de G. Palmieri, în calitate de agent, asistată de S. Fiorentino, avvocato dello Stato;

– pentru Comisia Europeană, de F. Castilla Contreras, M. Morales Puerta și I. Naglis, în calitate de agenți,

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 29 aprilie 2021,

pronunță prezenta

Hotărâre

1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea articolului 103 din Regulamentul (UE) nr. 1308/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 17 decembrie 2013 de instituire a unei organizări comune a pieților produselor agricole și de abrogare a Regulamentelor (CEE) nr. 922/72, (CEE) nr. 234/79, (CE) nr. 1037/2001 și (CE) nr. 1234/2007 ale Consiliului (JO 2013, L 347, p. 671).

2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între Comité Interprofessionnel du Vin de Champagne (denumit în continuare „CIVC"), pe de o parte, și GB, pe de altă parte, în legătură cu o atingere adusă denumirii de origine protejate (DOP) „Champagne".

Cadrul juridic

Regulamentul nr. 1308/2013

3 Considerentul (97) al Regulamentului nr. 1308/2013 enunță:

„(97) Denumirile de origine și indicațiile geografice înregistrate ar trebui să fie protejate împotriva oricăror utilizări prin care se profită de reputația de care beneficiază produsele care respectă normele legale. Pentru a favoriza o concurență loială și a nu induce în eroare consumatorii, această protecție ar trebui să se extindă asupra produselor și serviciilor care nu intră sub incidența prezentului regulament, inclusiv acelea care nu sunt prevăzute în anexa I la tratate."

4 Secțiunea 2 din capitolul I din titlul II din partea II din acest regulament, referitoare la „Denumiri de origine, indicații geografice și mențiuni tradiționale în sectorul vitivinicol", cuprinde o subsecțiune 1, intitulată „Dispoziții introductive", în care figurează articolul 92, intitulat la rândul său „Domeniul de aplicare", care prevede:

„(1) Normele referitoare la denumirile de origine, indicațiile geografice și mențiunile tradiționale prevăzute în prezenta secțiune se aplică produselor menționate în anexa VII partea II punctele 1, 3-6, 8, 9, 11, 15 și 16.

(2) Normele menționate la alineatul (1) se bazează pe:

(a) protecția intereselor legitime ale consumatorilor și ale producătorilor;

(b) asigurarea bunei funcționări a pieței interne pentru produsele vizate și

(c) promovarea producerii unor produse de calitate astfel cum sunt menționate în prezenta secțiune, permițând, în același timp, adoptarea unor măsuri naționale în materie de politică a calității."

5 Articolul 93 din regulamentul menționat, intitulat „Definiții", care figurează în subsecțiunea 2, intitulată „Denumiri de origine și indicații geografice", din aceeași secțiune 2 din regulamentul menționat, prevede la alineatul (1):

„În sensul prezentei secțiuni, se aplică următoarele definiții:

(a) «denumire de origine» înseamnă denumirea unei regiuni, a unui loc specific sau, în cazuri excepționale și justificate corespunzător, a unei țări, utilizată pentru a descrie un produs menționat la articolul 92 alineatul (1) care îndeplinește următoarele cerințe:
   (i) calitatea și caracteristicile produsului se datorează în principal sau exclusiv unui anumit mediu geografic cu factori naturali și umani proprii;
   (ii) strugurii din care se obține produsul provin exclusiv din aria geografică respectivă;
   (iii) producția are loc în aria geografică respectivă și
   (iv) produsul este obținut din soiuri de viță-de-vie aparținând speciei *Vitis vinifera*.

   […]"

6 Potrivit articolului 103 din același regulament, intitulat „Protecție":

„(1) O denumire de origine protejată și o indicație geografică protejată pot fi utilizate de orice operator care comercializează un vin produs în conformitate cu caietul de sarcini corespunzător.

(2) O denumire de origine protejată și o indicație geografică protejată, precum și vinul care utilizează denumirea protejată în conformitate cu caietul de sarcini sunt protejate împotriva:

(a) oricărei utilizări comerciale directe sau indirecte a denumirii protejate respective:
   (i) de produse comparabile care nu sunt conforme cu caietul de sarcini pentru denumirea protejată sau
   (ii) în măsura în care această utilizare exploatează reputația unei denumiri de origine protejate sau a unei indicații geografice protejate;

(b) utilizării abuzive, imitării sau evocării, chiar dacă originea adevărată a produsului sau a serviciului este indicată sau dacă denumirea protejată este tradusă, transcrisă sau transliterată ori este însoțită de expresii precum «stil», «tip», «metodă», «manieră», «imitație», «gust», «similar» sau altele asemănătoare;

(c) oricărei indicații false sau înșelătoare privind provenienței, originea, natura sau calitățile esențiale ale produsului, care figurează pe partea interioară sau exterioară a ambalajului, în materialul publicitar sau în documentele referitoare la produsul vinicol respectiv, precum și împotriva ambalării produsului într-un recipient de natură să creeze o impresie greșită cu privire la originea acestuia;

(d) oricărei alte practici de natură să inducă în eroare consumatorul cu privire la adevărata origine a produsului.

[…]”

7 Articolul 107 din Regulamentul nr. 1308/2013, intitulat „Denumiri de vinuri protejate în prezent”, prevede la alineatul (1) că „[d]enumirile de vinuri menționate la articolele 51 și 54 din Regulamentul (CE) nr. 1493/1999 al Consiliului [din 17 mai 1999 privind organizarea comună a pieței vitivinicole (JO 1999, L 179, p. 1, Ediție specială, 03/vol. 28, p. 190)] și la articolul 28 din Regulamentul (CE) nr. 753/2002 al Comisiei [din 29 aprilie 2002 de stabilire a anumitor norme de aplicare a Regulamentului (CE) nr. 1493/1999 al Consiliului în ceea ce privește descrierea, denumirea, prezentarea și protejarea anumitor produse vitivinicole (JO 2002, L 118, p. 1, Ediție specială, 03/vol. 43, p. 3)] sunt protejate în mod automat în temeiul prezentului regulament. Comisia le înscrie în registrul prevăzut la articolul 104 din prezentul regulament”.

8 Articolul 230 din acest regulament prevede abrogarea Regulamentului (CE) nr. 1234/2007 al Consiliului din 22 octombrie 2007 de instituire a unei organizări comune a pieților agricole și privind dispoziții specifice referitoare la anumite produse agricole („Regulamentul unic OCP”) (JO 2007, L 299, p. 1), astfel cum a fost modificat prin Regulamentul (UE) nr. 517/2013 al Consiliului din 13 mai 2013 (JO 2013, L 158, p. 1) (denumit în continuare „Regulamentul nr. 1234/2007”).

9 Articolul 232 din regulamentul menționat prevede că acesta intră în vigoare de la data publicării în *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene* și că se aplică de la 1 ianuarie 2014.

10 Punctul 5 din partea II din anexa VII la Regulamentul nr. 1308/2013, la care se referă articolul 92 alineatul (1) din acest regulament, definește caracteristicile „vinului spumant de calitate”, categorie din care face parte șampania.

Regulamentul (UE) nr. 1151/2012

11 Regulamentul (UE) nr. 1151/2012 al Parlamentului European și al Consiliului din 21 noiembrie 2012 privind sistemele din domeniul calității produselor agricole și alimentare (JO 2012, L 343, p. 1) a abrogat și a înlocuit Regulamentul (CE) nr. 510/2006 al Consiliului din 20 martie 2006 privind protecția indicațiilor geografice și a denumirilor de origine ale produselor agricole și alimentare (JO 2006, L 93, p. 12, Ediție specială, 03/vol. 71, p. 114), cu efect de la 3 ianuarie 2013.

12 Considerentul (32) al acestui regulament enunță:

„Protecția denumirilor de origine și a indicațiilor geografice ar trebui extinsă la utilizarea abuzivă, la imitație și la evocarea denumirilor înregistrate în cazul unor bunuri și servicii, pentru a se asigura un nivel de protecție ridicat și comparabil cu cel din sectorul vitivinicol. În cazul în care sunt utilizate ca ingrediente denumiri de origine protejate și indicații geografice protejate, ar trebui să se țină seama de Comunicarea Comisiei «Linii directoare privind etichetarea produselor alimentare care folosesc ca ingrediente produse cu denumiri de origine protejate (DOP) și cu indicații geografice protejate (IGP)».”

13 Articolul 2 din acest regulament, intitulat „Domeniu de aplicare”, prevede la alineatul (2) că „[p]rezentul regulament nu se aplică băuturilor spirtoase, vinurilor aromatizate și produselor vitivinicole, astfel cum sunt definite în anexa XIb la Regulamentul (CE) nr. 1234/2007, cu excepția oțeturilor din vin”.

14 Articolul 13 din regulamentul menționat, intitulat „Protecție”, este formulat, la alineatul (1) litera (b), în termeni asemănători cu cei ai articolului 103 alineatul (2) litera (b) din Regulamentul nr. 1308/2013.

Litigiul principal și întrebările preliminare

15 GB deține baruri tapas în Spania și utilizează semnul CHAMPANILLO pentru a le desemna și a le promova pe rețelele sociale, precum și prin intermediul unor pliante publicitare. El asociază acestui semn, printre altele, un suport grafic care reprezintă două cupe umplute cu o băutură spumantă care se ciocnesc.

16 În două rânduri, în 2011 și în 2015, Oficiul Spaniol pentru Brevete și Mărci a admis opoziția formulată de CIVC, organism însărcinat cu protecția intereselor producătorilor de șampanie, împotriva cererilor de înregistrare a mărcii CHAMPANILLO solicitate de GB, pentru motivul că înregistrarea acestui semn ca marcă este incompatibilă cu DOP „Champagne”, care beneficiază de protecție internațională.

17 Până în anul 2015, GB comercializa o băutură spumantă denumită Champanillo și a încetat această comercializare la cererea CIVC.

18 Întrucât considera că utilizarea semnului CHAMPANILLO constituie o încălcare a DOP „Champagne”, CIVC a formulat o acțiune la Juzgado de lo Mercantil de Barcelona (Tribunalul Comercial din Barcelona, Spania) prin care a solicitat obligarea lui GB la încetarea utilizării semnului CHAMPANILLO, inclusiv pe rețelele sociale (Instagram și Facebook), la retragerea de pe piață și de pe internet a tuturor însemnelor și documentelor publicitare sau comerciale pe care figurează semnul menționat și la eliminarea numelui de domeniu „champanillo.es”.

19 În apărare, GB a arătat că utilizarea semnului CHAMPANILLO ca denumire comercială a unor unități destinate serviciilor de restaurant nu determină niciun risc de confuzie cu produsele acoperite de DOP „Champagne” și că nu are nicio intenție de a exploata reputația DOP menționate.

20 Juzgado de lo Mercantil de Barcelona (Tribunalul Comercial din Barcelona) a respins acțiunea CIVC.

21 Acesta a apreciat că utilizarea semnului CHAMPANILLO de către GB nu evoca DOP „Champagne”, pentru motivul că semnul respectiv nu viza o băutură alcoolică, ci unități de servicii de restaurant – care nu comercializează șampanie – și, în consecință, alte produse decât cele protejate de DOP, care se adresează unui public diferit, și, prin urmare, nu aducea atingere acestei denumiri.

22 Juzgado de lo Mercantil de Barcelona (Tribunalul Comercial din Barcelona) s-a întemeiat pe o hotărâre din 1 martie 2016 a Tribunal Supremo (Curtea Supremă, Spania), prin care aceasta a statuat că utilizarea termenului Champín pentru comercializarea unei băuturi gazoase fără alcool pe bază de fructe, destinată consumului în cadrul petrecerilor pentru copii, nu aducea atingere DOP „Champagne”, date fiind produsele vizate diferite și publicul diferit căruia îi erau destinate, în pofida asemănării fonetice dintre cele două semne.

23 CIVC a formulat apel împotriva hotărârii pronunțate de Juzgado de lo Mercantil de Barcelona (Tribunalul Comercial din Barcelona) la Audiencia Provincial de Barcelona (Curtea Provincială din Barcelona, Spania).

24 Instanța de trimitere ridică problema interpretării articolului 13 alineatul (1) litera (b) din Regulamentul nr. 510/2006, precum și a articolului 103 alineatul (2) litera (b) din Regulamentul nr. 1308/2013, în special a aspectului dacă aceste dispoziții protejează DOP în raport cu utilizarea în comerț a unor semne care nu desemnează produse, ci servicii.

25 În acest context, Audiencia Provincial de Barcelona (Curtea Provincială din Barcelona) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

„1) Întinderea protecției unei denumiri de origine permite protejarea acesteia nu numai în raport cu produse similare, ci și cu servicii care ar putea avea legătură cu distribuirea directă sau indirectă a produselor respective?

2) Riscul de a săvârși o încălcare prin evocare, la care se referă articolele menționate din regulamentele comunitare, impune efectuarea în principal a unei analize cu privire la denumirea utilizată pentru a determina efectele acesteia asupra consumatorului mediu sau, în vederea analizării respectivului risc de a săvârși o încălcare prin evocare, trebuie să se determine în prealabil dacă este vorba despre aceleași produse, despre produse similare sau despre produse complexe care conțin printre componente un produs protejat de o denumire de origine?

3) Riscul de a săvârși o încălcare prin evocare trebuie determinat pe baza unor parametri obiectivi în cazul în care există o identitate sau o similitudine foarte mare între denumiri sau acesta trebuie apreciat în funcție de produsele și de serviciile evocatoare și evocate pentru a concluziona dacă riscul de evocare este redus sau irelevant?

4) Protecția prevăzută de reglementarea de referință în cazurile în care există un risc de evocare sau de utilizare constituie o protecție specifică, proprie particularităților produselor respective, sau protecția trebuie să se raporteze în mod necesar la normele în materia concurenței neloiale?”

Cu privire la întrebările preliminare

Observații introductive

26 În primul rând, este necesar să se arate că instanța de trimitere consideră că normele dreptului Uniunii referitoare la protecția DOP ar trebui să fie aplicate împreună cu cele ale Convenției dintre Republica Franceză și Statul Spaniol privind protecția denumirilor de origine, a indicațiilor de proveniență și a denumirilor anumitor produse, semnată la Madrid la 27 iunie 1973 (JORF din 18 aprilie 1975, p. 4011) și ale articolului L. 643-1 din Codul rural francez.

27 Or, Curtea a statuat, în ceea ce privește aplicarea Regulamentului nr. 1234/2007, că regimul de protecție a DOP are un caracter uniform și exhaustiv, în sensul că acesta se opune atât aplicării unui regim de protecție național de denumiri sau de indicații geografice, cât și aplicării unui regim de protecție prevăzut de tratate încheiate între două state membre care conferă unei denumiri, recunoscută potrivit dreptului unui stat membru ca fiind o denumire de origine, o

protecție într-un alt stat membru (a se vedea în acest sens Hotărârea din 8 septembrie 2009, Budějovický Budvar, C-478/07, EU:C:2009:521, punctele 114 și 129, precum și Hotărârea din 14 septembrie 2017, EUIPO/Instituto dos Vinhos do Douro e do Porto, C-56/16 P, EU:C:2017:693, punctele 100-103).

28 Rezultă că, într-un litigiu precum cel principal, în care este în discuție protecția unei DOP, instanța de trimitere este obligată să aplice exclusiv legislația Uniunii aplicabilă în materie.

29 În al doilea rând, conform unei jurisprudențe constante, în cadrul procedurii de cooperare cu instanțele naționale instituite prin articolul 267 TFUE, este de competența Curții să ofere instanței de trimitere un răspuns util, care să îi permită să soluționeze litigiul cu care este sesizată. Din această perspectivă, Curtea poate extrage din ansamblul elementelor furnizate de instanța de trimitere și mai ales din motivarea deciziei de trimitere normele și principiile de drept al Uniunii care necesită o interpretare, având în vedere obiectul litigiului principal, chiar dacă respectivele dispoziții nu sunt expres indicate în întrebările adresate de instanța menționată (Hotărârea din 11 noiembrie 2020, DenizBank, C-287/19, EU:C:2020:897, punctul 59 și jurisprudența citată).

30 Instanța de trimitere ridică problema interpretării articolului 13 din Regulamentul nr. 510/2006 și a articolului 103 din Regulamentul nr. 1308/2013.

31 Cu toate acestea, este necesar să se constate că nici Regulamentul nr. 510/2006, nici Regulamentul nr. 1151/2012, care l-a abrogat și l-a înlocuit, nu au vocația de a se aplica în cauza principală. Astfel, în temeiul articolului 1 alineatul (1) al doilea paragraf din Regulamentul nr. 510/2006 și al articolului 2 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1151/2012, aceste regulamente nu se aplică produselor vitivinicole.

32 Această constatare nu este însă de natură să afecteze conținutul răspunsului care trebuie dat instanței de trimitere. Astfel, pe de o parte, după cum s-a menționat la punctul 14 din prezenta hotărâre, dispozițiile relevante ale Regulamentului nr. 1151/2012 și ale Regulamentului nr. 1308/2013 sunt comparabile. Pe de altă parte, Curtea recunoaște principiilor elaborate în cadrul interpretării fiecărui regim de protecție o aplicare transversală, astfel încât să se asigure o aplicare coerentă a dispozițiilor dreptului Uniunii referitoare la protecția denumirilor și a indicațiilor geografice (a se vedea în acest sens Hotărârea din 20 decembrie 2017, Comité Interprofessionnel du Vin de Champagne, C-393/16, EU:C:2017:991, punctul 32).

33 În al treilea rând, trebuie arătat de asemenea că, în ceea ce privește aplicarea *ratione temporis* a Regulamentului nr. 1308/2013, care a abrogat Regulamentul nr. 1234/2007 și este aplicabil de la 1 ianuarie 2014, elementele furnizate de instanța de trimitere nu permit să se stabilească dacă acesta din urmă este aplicabil și faptelor în discuție în litigiul principal.

34 Cu toate acestea, întrucât articolul 103 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1308/2013 este formulat în termeni comparabili cu cei ai articolului 118m alineatul (2) din Regulamentul nr. 1234/2007, interpretarea acestei prime dispoziții se aplică celei de a doua dispoziții.

35 În sfârșit, în al patrulea rând, trebuie arătat că, deși instanța de trimitere ridică problema interpretării articolului 103 din Regulamentul nr. 1308/2013, în special a alineatului (2) litera (b) al acestui articol, din dosarul de care dispune Curtea reiese că au fost exprimate îndoieli cu privire la aplicabilitatea articolului 103 alineatul (2) litera (a) punctul (ii) din acest regulament.

36 În această privință, trebuie arătat că articolul 103 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1308/2013 conține o enumerare graduală a unor acțiuni interzise, care se întemeiază pe natura acestor acțiuni (a se vedea prin analogie Hotărârea din 2 mai 2019, Fundación Consejo Regulador de la Denominación de Origen Protegida Queso Manchego, C-614/17, EU:C:2019:344, punctele 25 și 27). Astfel, domeniul de aplicare al articolului 103 alineatul (2) litera (a) din Regulamentul nr. 1308/2013 trebuie în mod necesar să se distingă de cel al articolului 103 alineatul (2) litera (b) din acest regulament (a se vedea prin analogie Hotărârea din 17 decembrie 2020, Syndicat interprofessionnel de défense du fromage Morbier, C-490/19, EU:C:2020:1043, punctul 25).

37 Or, articolul 103 alineatul (2) litera (a) punctul (ii) din Regulamentul nr. 1308/2013 urmărește interzicerea oricărei utilizări directe sau indirecte a unei denumiri înregistrate care exploatează reputația unei denumiri de origine sau a unei indicații geografice protejate prin înregistrare într-o formă care, din punct de vedere fonetic și vizual, este identică cu această denumire sau, cel puțin, foarte similară (a se vedea prin analogie Hotărârea din 17 decembrie 2020, Syndicat interprofessionnel de défense du fromage Morbier, C-490/19, EU:C:2020:1043, punctul 24 și jurisprudența citată).

38 Aceasta implică, astfel cum a arătat domnul avocat general la punctul 27 din concluzii, că noțiunea de „utilizare” a DOP, în sensul articolului 103 alineatul (2) litera (a) din Regulamentul nr. 1308/2013, se regăsește atunci când gradul de similitudine dintre semnele în conflict este deosebit de ridicat și apropiat de identitate, din punct de vedere vizual și/sau fonetic, astfel încât indicația geografică protejată este utilizată într-o formă care prezintă legături atât de strânse cu aceasta încât semnul în litigiu este în mod vădit indisociabil de indicația în speță.

39 Spre deosebire de acțiunile vizate la articolul 103 alineatul (2) litera (a) din Regulamentul nr. 1308/2013, cele care intră în domeniul de aplicare al articolului 103 alineatul (2) litera (b) din Regulamentul nr. 1308/2013 nu utilizează nici direct, nici indirect însăși denumirea protejată, ci o sugerează astfel încât consumatorul să stabilească o legătură suficientă de proximitate cu această denumire (a se vedea prin analogie Hotărârea din 7 iunie 2018, Scotch Whisky Association, C-44/17, EU:C:2018:415, punctul 33, și Hotărârea din 17 decembrie 2020, Syndicat interprofessionnel de défense du fromage Morbier, C-490/19, EU:C:2020:1043, punctul 25).

40 În consecință, noțiunea de „utilizare”, în sensul articolului 103 alineatul (2) litera (a) din Regulamentul nr. 1308/2013, trebuie interpretată în mod strict, în caz contrar distincția dintre această noțiune și, printre altele, cea de „evocare”, în sensul articolului 103 alineatul (2) litera (b) din acest regulament, fiind lipsită de orice obiect, ceea ce ar fi contrar voinței legiuitorului Uniunii.

41 În cauza principală și sub rezerva aprecierii instanței de trimitere, se ridică problema dacă semnul CHAMPANILLO în discuție, care rezultă din alăturarea termenului șampanie în limba spaniolă (*champán*), lipsit de accentul tonic pe vocala „a”, și a sufixului diminutiv „illo” și care înseamnă astfel, în limba spaniolă, „șampanie mică”, este sau nu este comparabil cu DOP „Champagne”. Rezultă că acest semn, sugerând totodată denumirea respectivă, se îndepărtează în mod semnificativ de aceasta din punct de vedere vizual și/sau fonetic. În consecință, în temeiul jurisprudenței menționate la punctele 36-39 din prezenta hotărâre, utilizarea unui astfel de semn nu pare să intre în domeniul de aplicare al articolului 103 alineatul (2) litera (a) din Regulamentul nr. 1308/2013.

42 Având în vedere ceea ce precedă, în cadrul răspunsului care trebuie dat la întrebările preliminare, este necesară interpretarea articolului 103 alineatul (2) litera (b) din Regulamentul nr. 1308/2013.

Cu privire la prima întrebare

43 Prin intermediul primei întrebări, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolul 103 alineatul (2) litera (b) din Regulamentul nr. 1308/2013 trebuie interpretat în sensul că protejează DOP în raport cu acțiunile care se referă atât la produse, cât și la servicii.

44 Conform unei jurisprudențe constante a Curții, în vederea interpretării unei dispoziții de drept al Uniunii, trebuie să se țină seama nu numai de formularea acesteia, ci și de contextul său și de obiectivele urmărite de reglementarea din care face parte (a se vedea în special Hotărârea din 6 octombrie 2020, Jobcenter Krefeld, C-181/19, EU:C:2020:794, punctul 61 și jurisprudența citată).

45 În ceea ce privește modul de redactare a articolului 103 alineatul (2) litera (b) din Regulamentul nr. 1308/2013, este necesar să se arate că această dispoziție prevede că o DOP este protejată împotriva oricărei utilizări abuzive, imitări sau evocări, chiar dacă este indicată originea reală a produsului „sau a serviciului".

46 Rezultă că, deși numai produsele pot, în temeiul articolului 92 și al articolului 93 alineatul (1) litera (a) din acest regulament, să beneficieze de o DOP, domeniul de aplicare al protecției conferite de denumirea respectivă acoperă orice utilizare a acesteia prin produse sau servicii.

47 O asemenea interpretare care decurge din modul de redactare a articolului 103 alineatul (2) litera (b) din Regulamentul nr. 1308/2013 este confirmată de contextul în care se înscrie această dispoziție. Astfel, pe de o parte, din considerentul (97) al Regulamentului nr. 1308/2013 reiese că intenția legiuitorului Uniunii a fost de a institui prin acesta o protecție a DOP împotriva oricărei astfel de utilizări a produselor și serviciilor care nu intră sub incidența acestui regulament. Pe de altă parte, considerentul (32) al Regulamentului nr. 1151/2012 privind sistemele din domeniul calității produselor agricole și alimentare, ale cărui dispoziții relevante, astfel cum s-a arătat la punctul 32 din prezenta hotărâre, sunt comparabile cu cele ale Regulamentului nr. 1308/2013, enunță de asemenea că protecția DOP împotriva utilizării abuzive, imitațiilor și evocării denumirilor înregistrate trebuie să fie extinsă în cazul serviciilor pentru a se asigura un nivel de protecție ridicat și comparabil cu cel din sectorul vitivinicol.

48 Această interpretare este de asemenea coerentă cu obiectivele urmărite de Regulamentul nr. 1308/2013.

49 Astfel, trebuie amintit că acest regulament constituie un instrument al politicii agricole comune care urmărește în esență să garanteze consumatorilor că produsele agricole care poartă o indicație geografică înregistrată în temeiul acestui regulament prezintă, datorită provenienței dintr-o zonă geografică determinată, anumite caracteristici specifice și, prin urmare, oferă o garanție de calitate datorată provenienței lor geografice în scopul de a permite operatorilor agricoli care au acceptat să facă eforturi calitative reale să obțină în schimb venituri sporite și de a împiedica terții să profite în mod abuziv de reputația ce decurge din calitatea acestor produse (Hotărârea din 20 decembrie 2017, Comité Interprofessionnel du Vin de Champagne, C-393/16, EU:C:2017:991, punctul 38 și jurisprudența citată).

50 Astfel cum a arătat domnul avocat general la punctele 36 și 37 din concluzii, articolul 103 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1308/2013 instituie, așadar, o protecție foarte largă care are vocația de a se extinde la orice utilizare care urmărește să profite de reputația de care beneficiază produsele vizate de una dintre aceste indicații.

51 În aceste condiții, o interpretare a articolului 103 alineatul (2) litera (b) din Regulamentul nr. 1308/2013, care nu ar permite protejarea unei DOP atunci când semnul în litigiu desemnează un serviciu, nu numai că nu ar fi coerentă cu domeniul larg de aplicare recunoscut protecției indicațiilor geografice înregistrate, ci, în plus, nu ar permite atingerea deplină a acestui obiectiv de protecție, având în vedere că reputația unui produs acoperit de o DOP poate fi exploatată în mod nejustificat și atunci când practica vizată de această dispoziție privește un serviciu.

52 Având în vedere ceea ce precedă, trebuie să se răspundă la prima întrebare că articolul 103 alineatul (2) litera (b) din Regulamentul nr. 1308/2013 trebuie interpretat în sensul că protejează DOP în raport cu acțiunile care se referă atât la produse, cât și la servicii.

Cu privire la a doua și la a treia întrebare

53 Prin intermediul celei de a doua și al celei de a treia întrebări, care trebuie analizate împreună, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolul 103 alineatul (2) litera (b) din Regulamentul nr. 1308/2013 trebuie interpretat în sensul că „evocarea” prevăzută de această dispoziție, pe de o parte, impune, cu titlu de condiție prealabilă, ca produsul care beneficiază de o DOP și produsul sau serviciul acoperit de semnul în litigiu să fie identice sau similare și, pe de altă parte, trebuie determinată prin recurgerea la factori obiectivi pentru a stabili un efect semnificativ asupra unui consumator mediu.

54 În această privință, este necesar să se arate de la bun început, astfel cum a procedat domnul avocat general la punctul 44 din concluzii, că, deși articolul 103 alineatul (2) litera (a) din Regulamentul nr. 1308/2013 precizează că orice utilizare directă sau indirectă a unei DOP este interzisă atât atunci când privește „produse comparabile” care nu sunt conforme cu caietul de sarcini pentru DOP, cât și în măsura în care această utilizare exploatează reputația DOP, alineatul (2) litera (b) al acestui articol nu conține vreo mențiune nici în sensul unei limitări a protecției împotriva evocării numai la ipotezele în care produsele desemnate de DOP și produsele sau serviciile pentru care este utilizat semnul în litigiu sunt „comparabile” sau „similare”, nici în sensul unei extinderi a protecției respective la cazurile în care un asemenea semn se referă la produse sau servicii diferite de cele care beneficiază de DOP.

55 Potrivit unei jurisprudențe constante a Curții, noțiunea de „evocare” acoperă ipoteza în care semnul utilizat pentru a desemna un produs încorporează o parte a unei indicații geografice protejate sau a unei DOP, astfel încât, în prezența numelui produsului în discuție, consumatorului îi este indusă, ca imagine de referință, marfa care beneficiază de respectiva indicație sau de respectiva denumire (a se vedea în acest sens Hotărârea din 7 iunie 2018, Scotch Whisky Association, C-44/17, EU:C:2018:415, punctul 44 și jurisprudența citată).

56 În plus, poate exista o evocare a unei indicații geografice protejate atunci când, în cazul unor produse care prezintă analogii vizuale, există o asemănare fonetică și vizuală între indicația geografică protejată sau DOP și semnul contestat (a se vedea în acest sens Hotărârea din 7 iunie 2018, Scotch Whisky Association, C-44/17, EU:C:2018:415, punctul 48 și jurisprudența citată).

57 Cu toate acestea, nici încorporarea parțială a unei DOP într-un semn prin care sunt desemnate produse sau servicii care nu sunt acoperite de această denumire, nici identificarea unei similitudini fonetice și vizuale a semnului respectiv cu denumirea menționată nu constituie condiții care trebuie să fie impuse în mod imperativ pentru a se stabili existența unei evocări a

aceleiași denumiri. Evocarea poate rezulta astfel și dintr-o „proximitate conceptuală” existentă între denumirea protejată și semnul în litigiu (a se vedea în acest sens Hotărârea din 7 iunie 2018, Scotch Whisky Association, C-44/17, EU:C:2018:415, punctele 46, 49 și 50).

58 Rezultă de aici că, în ceea ce privește noțiunea de „evocare”, criteriul determinant este acela dacă, în prezența unei denumiri în litigiu, consumatorului îi este indusă în mod direct, ca imagine de referință, marfa acoperită de DOP, aspect pe care instanța națională trebuie să îl aprecieze ținând cont, după caz, de încorporarea parțială a unei DOP în denumirea contestată, de o asemănare fonetică și/sau vizuală a acestei denumiri cu DOP respectivă ori de o apropiere conceptuală între denumirea menționată și DOP amintită (a se vedea în acest sens Hotărârea din 7 iunie 2018, Scotch Whisky Association, C-44/17, EU:C:2018:415, punctul 51, și Hotărârea din 17 decembrie 2020, Syndicat interprofessionnel de défense du fromage Morbier, C-490/19, EU:C:2020:1043, punctul 26).

59 În orice caz, Curtea a precizat că, pentru a stabili existența unei evocări, esențial este ca consumatorul să stabilească o legătură între termenul utilizat pentru a desemna produsul în cauză și indicația geografică protejată. Această legătură trebuie să fie suficient de directă și de univocă (a se vedea în acest sens Hotărârea din 7 iunie 2018, Scotch Whisky Association, C-44/17, EU:C:2018:415, punctele 45 și 53, precum și jurisprudența citată).

60 Rezultă că evocarea, în sensul articolului 103 alineatul (2) litera (b) din Regulamentul nr. 1308/2013, nu poate fi constatată decât printr-o apreciere globală a instanței de trimitere care să includă toate elementele relevante ale cauzei.

61 În consecință, noțiunea de „evocare”, în sensul Regulamentului nr. 1308/2013, nu impune ca produsul acoperit de DOP și produsul sau serviciul acoperit de denumirea contestată să fie identice sau similare.

62 Curtea a precizat că, în cadrul aprecierii existenței unei asemenea evocări, este necesară raportarea la percepția unui consumator european mediu, normal informat și suficient de atent și avizat (a se vedea în acest sens Hotărârea din 7 iunie 2018, Scotch Whisky Association, C-44/17, EU:C:2018:415, punctul 47 și jurisprudența citată).

63 Această noțiune de consumator european mediu trebuie interpretată astfel încât să garanteze o protecție efectivă și uniformă a denumirilor înregistrate împotriva oricărei evocări a acestora pe teritoriul Uniunii (a se vedea în acest sens Hotărârea din 2 mai 2019, Fundación Consejo Regulador de la Denominación de Origen Protegida Queso Manchego, C-614/17, EU:C:2019:344, punctul 47).

64 Potrivit jurisprudenței Curții, protecția efectivă și uniformă a denumirilor protejate pe întreg teritoriul respectiv impune să nu se țină seama de împrejurări de natură să excludă existența unei evocări pentru consumatorii dintr-un singur stat membru. Nu este mai puțin adevărat că, pentru a pune în aplicare protecția prevăzută la articolul 103 alineatul (2) litera (b) din Regulamentul nr. 1308/2013, existența unei evocări poate fi evaluată și în raport cu consumatorii dintr-un singur stat membru (a se vedea în acest sens Hotărârea din 2 mai 2019, Fundación Consejo Regulador de la Denominación de Origen Protegida Queso Manchego, C-614/17, EU:C:2019:344, punctul 48).

65 În cauza principală, revine instanței de trimitere sarcina de a aprecia, ținând seama de ansamblul elementelor pertinente ce caracterizează utilizarea DOP în discuție și contextul în care se înscrie această utilizare, dacă denumirea CHAMPANILLO este de natură să creeze, în percepția consumatorului european mediu, normal informat și suficient de atent și de avizat, o legătură suficient de directă și de univocă cu șampania, pentru ca această instanță să poată cerceta în continuare dacă există, în speță, o evocare, în sensul articolului 103 alineatul (2) litera (b) din Regulamentul nr. 1308/2013, a DOP respective. În cadrul acestei aprecieri, instanța de trimitere va trebui să ia în considerare mai multe elemente, printre care se numără în special puternica similitudine, atât vizuală, cât și fonetică, între denumirea în litigiu și denumirea protejată, precum și utilizarea denumirii în litigiu pentru a desemna servicii de restaurant și în scop publicitar.

66 Având în vedere cele de mai sus, trebuie să se răspundă la a doua și la a treia întrebare că articolul 103 alineatul (2) litera (b) din Regulamentul nr. 1308/2013 trebuie interpretat în sensul că „evocarea" prevăzută de această dispoziție, pe de o parte, nu impune, cu titlu de condiție prealabilă, ca produsul care beneficiază de o DOP și produsul sau serviciul acoperit de semnul în litigiu să fie identice sau similare și, pe de altă parte, este stabilită atunci când utilizarea unei denumiri creează, în percepția unui consumator european mediu, normal informat și suficient de atent și avizat, o legătură suficient de directă și de univocă între această denumire și DOP. Existența unei astfel de legături poate rezulta din mai multe elemente, în special din încorporarea parțială a denumirii protejate, apropierea fonetică și vizuală dintre cele două denumiri și similitudinea care rezultă din aceasta și, chiar în lipsa acestor elemente, din proximitatea conceptuală dintre DOP și denumirea în cauză sau dintr-o similitudine între produsele acoperite de aceeași DOP și produsele sau serviciile acoperite de aceeași denumire. În cadrul acestei aprecieri, revine instanței de trimitere sarcina de a ține seama de ansamblul elementelor pertinente care însoțesc utilizarea denumirii în cauză.

Cu privire la cea de a patra întrebare

67 Prin intermediul celei de a patra întrebări, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă noțiunea de „evocare", în sensul articolului 103 alineatul (2) litera (b) din Regulamentul nr. 1308/2013, trebuie interpretată în sensul că „evocarea" prevăzută de această dispoziție este condiționată de constatarea existenței unui act de concurență neloială.

68 Astfel cum rezultă din cuprinsul punctelor 56-60 din prezenta hotărâre, regimul de protecție împotriva evocării unei DOP, astfel cum este prevăzută la articolul 103 alineatul (2) litera (b) din Regulamentul nr. 1308/2013, este un regim de protecție obiectiv, având în vedere că punerea sa în aplicare nu necesită demonstrarea existenței unei intenții sau a unei culpe. În plus, protecția instituită prin această dispoziție nu este condiționată de constatarea existenței unui raport de concurență între produsele protejate de denumirea înregistrată și produsele sau serviciile pentru care semnul contestat este utilizat sau a existenței unui risc de confuzie pentru consumator în ceea ce privește aceste produse și/sau aceste servicii.

69 Rezultă că, deși, astfel cum a arătat domnul avocat general la punctul 75 din concluzii, nu este exclus ca același comportament să poată constitui în același timp o practică interzisă la articolul 103 alineatul (2) litera (b) din Regulamentul nr. 1308/2013 și un act de concurență neloială în temeiul dreptului național aplicabil în materie, domeniul de aplicare al dispoziției menționate este mai larg decât acesta din urmă.

70 Având în vedere ceea ce precedă, trebuie să se răspundă la a patra întrebare că articolul 103 alineatul (2) litera (b) din Regulamentul nr. 1308/2013 trebuie interpretat în sensul că „evocarea" prevăzută de această dispoziție nu este condiționată de constatarea existenței unui act de concurență neloială, întrucât dispoziția menționată instituie o protecție specifică și proprie care se aplică independent de dispozițiile de drept național privind concurența neloială.

Cu privire la cheltuielile de judecată

71 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a cincea) declară:

1) **Articolul 103 alineatul (2) litera (b) din Regulamentul (UE) nr. 1308/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 17 decembrie 2013 de instituire a unei organizări comune a pieților produselor agricole și de abrogare a Regulamentelor (CEE) nr. 922/72, (CEE) nr. 234/79, (CE) nr. 1037/2001 și (CE) nr. 1234/2007 ale Consiliului trebuie interpretat în sensul că protejează denumirile de origine protejate (DOP) în raport cu acțiunile care se referă atât la produse, cât și la servicii.**

2) **Articolul 103 alineatul (2) litera (b) din Regulamentul nr. 1308/2013 trebuie interpretat în sensul că „evocarea" prevăzută de această dispoziție, pe de o parte, nu impune, cu titlu de condiție prealabilă, ca produsul care beneficiază de o DOP și produsul sau serviciul acoperit de semnul în litigiu să fie identice sau similare și, pe de altă parte, este stabilită atunci când utilizarea unei denumiri creează, în percepția unui consumator european mediu, normal informat și suficient de atent și avizat, o legătură suficient de directă și de univocă între această denumire și DOP. Existența unei astfel de legături poate rezulta din mai multe elemente, în special din încorporarea parțială a denumirii protejate, apropierea fonetică și vizuală dintre cele două denumiri și similitudinea care rezultă din aceasta și, chiar în lipsa acestor elemente, din proximitatea conceptuală dintre DOP și denumirea în cauză sau dintr-o similitudine între produsele acoperite de aceeași DOP și produsele sau serviciile acoperite de aceeași denumire.**

3) **Articolul 103 alineatul (2) litera (b) din Regulamentul nr. 1308/2013 trebuie interpretat în sensul că „evocarea" prevăzută de această dispoziție nu este condiționată de constatarea existenței unui act de concurență neloială, întrucât dispoziția menționată instituie o protecție specifică și proprie care se aplică independent de dispozițiile de drept național privind concurența neloială.**

Semnături